

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1886
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/687
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Kurumda yaşama ve sağlık hakkı ile dini inancına yönelik gerekli tedbirlerin alınması talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Yabancı istihbarat örgütlerinin hedefinde olması nedeniyle hayati tehlikesinin bulunduğunu,

b. Sağlık problemleri nedeniyle hijyenik açıdan iyi olanaklara sahip olması gerektiğini ancak Kurumda bulunan sıcak su kotasının sağlık açısından yeterli olmadığını iddia etmekte;

c. Yaşam hakkına yönelik gerekli tedbirlerin alınmasını, Alevi-Bektaşî mezhebine mensup olması sebebiyle bulunduğu Kurumda dini inancını yaşaması için gerekli şartların sağlanmasını; televizyonda (TV), ... kanalının yayımlanmasını ve dini inancına yönelik kitap, dergi gibi yayınların kendisine gönderilmesini, su kotasının yükseltilmesini, sağlık sorunlarının tedavi edilmesini, psikolojik ve sözel baskıya maruz kalmaması için gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Kurumun Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu standartlarında bir Kurum olduğu ve yakın zamanda faaliyete geçtiği,

b. Mahpusların can güvenliğini tehdit edecek bir unsurun bulunmadığı, başvuran dilekçesinde her ne kadar can güvenliğinin tehlikede olduğunu belirtmiş olsa da 14/12/2022 tarihinde tanzim edilen ifade tutanağında başvuran tarafından can güvenliğinin tehlikede olmadığını ifade edilerek tutanağın imza altına alındığı,

c. Kurumun kütüphane biriminin yeni oluşturulması sebebiyle mahpusların kitap ve dergi talepleri için Ereğli Halk Kütüphanesi ile görüşülüp kaynakların sağlanması adına çalışmaların yapıldığı, Kurumda yirmi dört adet kanal yayımlandığı ve talep yoğunluğuna göre televizyon kanal yayını için İdare ve Gözlem Kurulunca karar alınarak televizyon yayın listesine eklendiği,

ç. Mahpusların haftada bir gün aile hekimi tarafından muayene ve tedavi işlemlerinin yapıldığı, acil ve ani rahatsızlıklarda ise muayene gününe bakılmaksızın muayene edildikleri, müdahale gerekli olan durumlarda ilk müdahale yapılarak ambulans ile Konya Ereğli Devlet Hastanesine sevkini ivedilikle sağlandığı, başvuranın Kuruma nakledildiği 15/8/2022 tarihinden itibaren sağlık sorunlarına yönelik gerekli işlemlerin yapıldığı,

d. Başvuranın psikolojik, sözel ve duygusal baskıya maruz kalmadığı,

e. Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Tavsiye Kararı dikkate alınarak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından Kurumda bulunan mahpusların günlük 80 litre sıcak su ve 150 litre soğuk su olmak üzere toplam günlük 230 litre su kullanma kotasına sahip olma imkanının sağlandığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuran, hakkında adil olmayan bir yargılama yapılması sebebiyle Kurumda bulunduğunu ve yargılamada görevli hakimın terör örgütü mensubu olması sebebiyle ihraç edildiğini, terör örgütüne mensup kişilerin yargılandığı davaların birkaçında müşteki ve tanık sıfatıyla yer aldığını, terör örgütlerinin hedefinde olması sebebiyle eşine ve kızına yönelik koruma tedbiri aldığını,

b. Halihazırda tek kişilik koğuştta yer alması ve her yere tek götürülmesi sebebiyle can güvenliği riskinin olmadığı ancak jandarma personelinin tedbir almaması halinde birtakım risklerin oluşabileceğini,

c. Hijyen koşullarının sağlanmasını ve dini inancına yönelik gerekli tedbirleri alınmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"

6. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (8) 9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır. (...)"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. ..."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir. "

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da

incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. *“Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklime uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (veya gerekiyorsa daha sık olarak) banyo veya duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır.”* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Tavsiye Kararı, Rec(2006)2-rev, 1/7/2020, Karar 19.4.).

13. *“Mahpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uydukları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metre küp başına düşen hava miktarına, asgari zemin alanına, aydınlatmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün koşullar karşılanır.”* (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, 70/175 , 17/12/2015, Kural 13.).

14. *“Uygulanabilir olduğu sürece, her mahpusun hapisanede verilen hizmetlere katılarak dini ihtiyaçlarını karşılamasına ve kendi mezhebinin dini talimatlarını içeren kitaplara sahip olmasına izin verilir.”* (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, 70/175, 17/12/2015, Kural 66.).

15. Başvuranın hayati tehlikesinin bulunduğu iddiası ile sağlık hakkı ve dini inancına yönelik gerekli tedbirlerin alınması, bu kapsamda su kotasının yükseltilmesi, ... kanalının televizyonda yayımlanması, dini inancına yönelik yayınların kendisine gönderilmesi, sağlık problemlerinin tedavi edilmesi ve herhangi bir baskıya maruz kalmaması taleplerine yönelik Kurumumuza yaptığı başvuru neticesinde muhatap Kurum tarafından iletilen cevabi yazıda özetle, Kurumda herhangi bir mahpusun can güvenliğini tehdit edecek bir unsurun bulunmadığı, 14/12/2022 tarihinde tanzim edilerek başvuran tarafından imza altına alınan tutanakta da başvuranın can güvenliğinin tehlike altında olmadığını ifade edildiği, mahpusların yayın taleplerine yönelik olarak Ereğli Halk Kütüphanesi ile görüşülüp kaynakların sağlandığı, talep yoğunluğu çerçevesinde İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile televizyon kanalının yayın listesine eklendiği, mahpusların haftada bir gün aile hekimi tarafından muayene ve tedavi işlemleri yapıldığı ve talep edilmesi halinde muayene gününde aile hekimi tarafından muayene ve tedavi edildiği, acil ve ani rahatsızlıklarda ambulans ile sevkini ivedilikle sağlandığı, başvuranın sağlık sorunlarına yönelik gerekli işlemlerin yapıldığı ve herhangi bir baskıya maruz kalmadığı, İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile Kurumda bulunan mahpuslara günlük 230 litre su imkanının sağlandığı ifade edilmiştir.

16. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Hükümlünün muayene ve tedavisi”* başlıklı 78'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. ...”

17. 5275 sayılı Kanun’un *“Hastaneye sevk”* başlıklı 80’inci maddesi şöyledir:

“(1) Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.”

18. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in *“Kültür ve sanat etkinliklerine katılma, ifade özgürlüğü ve yayınlar ile kütüphane ve kurslardan yararlanma hakkı”* başlıklı 73’üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Hükümlüler ... kültür ve sanat etkinliklerine katılma ile yayınlar, kütüphaneler ve kurslardan yararlanma hakkına sahiptir.”

19. Mezkûr Yönetmelik’in *“Din ve vicdan özgürlüğü”* başlıklı 78’inci maddesi şöyledir:

“(1) Hükümlü, kurumda mensup bulunduğu dinin ibadetlerini, düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek biçimde serbestçe yerine getirebilir ve ibadette kullanılan eşyayı, dini yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulunduğu yerlerde muhafaza edebilir.(2) Hükümlünün, mensup bulunduğu dinin görevlilerince ziyaret edilmesine ve onlarla iletişim kurmasına, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşuluyla izin verilir.”

20. Mezkûr Yönetmelik’in *“Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri”* başlıklı 79’uncu maddesi şöyledir:

(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbi araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir.”

21. Başvuranın hayati tehlikesinin bulunduğu iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından herhangi bir mahpusun hayati tehlikesinin bulunmadığı açıklanmış, keza muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte de jandarma personelinin güvenlik tedbirleri almaması halinde birtakım risklerin oluşabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, başvuranın bulunduğu Kurumda herhangi bir can güvenliği sorununun olmadığını ifade ettiği tutanak da göz önünde bulundurulduğunda başvuranın iddiasının soyut ve dayanaktan yoksun olduğu, bu sebeple Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci ve 67’nci maddeleri uyarınca kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

22. Başvuranın dini inancı çerçevesinde gerekli tedbirlerin alınarak dini inancına yönelik kitap, dergi gibi yayınların kendisine gönderilmesi talebi hakkında muhatap Kurum tarafından mahpusların süreli-süresiz yayın talepleri için Ereğli Halk Kütüphanesi ile görüşülüp kaynakların sağlandığı belirtilmiştir. 5275 sayılı Kanun’un *“Süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı”* başlıklı 62’nci maddesi kapsamında; mahpusların, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahip oldukları, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in *“Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı”* başlıklı 77’nci maddesi kapsamında; mahpusun mensup olduğu dinin bayram günlerinde, yılbaşında, nüfus kaydında belirtilen doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve Kurum güvenliği için tehlikeli olmayan, ziyaretçi tarafından verilen, posta veya kargo yoluyla gönderilen kitap veya giyim eşyasını hediye olarak kabul edebileceği; mezkûr olayda, başvuranın dilekçesinde somut bir kitabın belirtilmediği ve herhangi bir kitabı okumasının/temin etmesinin engellendiğine dair bir ifadenin mevcut olmadığı, dolayısıyla soyut nitelikte kalan iddianın kabul edilmez olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Televizyonda ... kanalının yayımlanması talebine ilişkin olarak ise televizyon kanallarının talep yoğunluğu doğrultusunda ve İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile yayın listesine eklendiği açıklanmıştır. Muhatap Kurum tarafından gönderilen ekler incelendiğinde, Kurumda *TRT 1*, ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., *TRT Haber*, ..., ..., ..., *TRT Spor*, ..., ..., *TRT Belgesel*, ..., ..., ..., *Diyanet TV* olmak üzere toplam yayımlanan 23 televizyon kanalının olduğu, sayıca yeterli olmakla birlikte bu kanallara İdare ve Gözlem Kurulu tarafından mahpusların talebi doğrultusunda ekleme yapılabildiği anlaşılmıştır. Somut olayda, başvuranın bu yöndeki talebinin, Kurumda bulunan diğer mahpuslar arasında da Kurum İdaresi tarafından dikkate alınmasını gerektirecek yaygınlıkta geçerli olduğuna dair bir bulgu yoktur. Öte yandan, Kurum İdaresinin; devletin olanakları, Kurumun imkân ve kapasitesi ile diğer mahpusların çoğunluğunun talepleri ve infaz hukukunun gereklilikleri bağlamında takdir yetkisini pozitif yükümlülüğüne aykırı surette kullandığından bahsedilemez. Bu sebeple, başvuranın mezkûr talebine ilişkin hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmiştir.

24. Başvuranın su kotasının yükseltilmesi ve sağlık problemlerinin tedavi edilmesi taleplerine ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile Kurumda bulunan mahpuslara günlük 230 litre su imkanının sağlandığı mahpusların haftada bir gün aile hekimi tarafından muayene ve tedavi işlemleri yapıldığı ve talep edilmesi halinde muayene gününde aile hekimi tarafından muayene ve tedavi edildiği, acil ve ani rahatsızlıklarda ambulans ile Konya Ereğli Devlet Hastanesine sevkini ivedilikle sağlandığı, başvuranın sağlık sorunlarına yönelik gerekli işlemlerin yapıldığı belirtilmiştir. Bu kapsamda, 22/8/2022 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu Kararında 80 litre sıcak ve 150 litre soğuk olmak üzere toplam 230 litre olarak belirlenen su kotasının yeterli olduğu, muhatap Kurum tarafından gönderilen ekler incelendiğinde, başvuranın sağlık problemlerine ilişkin Kurum tarafından tetkik ve tedavilerinin gerçekleştirildiği tespit edilmiş olup başvuranın mezkûr taleplerine ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

25. Sonuç olarak, ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvuruya ilişkin hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye